

Za literárnou vedkyňou Oľgou Sabolovou

Ján Gbúr

DOI: <https://doi.org/10.31577/slovlit.2021.68.3.14>

Životná cesta docentky Oľgy Sabolovej, literárnej vedkyne a vysokoškolskej učiteľky, sa navždy uzavrela 31. januára 2021 (14. marec 1945 v Prešove – 31. január 2021 v Košiciach). Zo sedemdesiatšesť rokov svojho života venovala podstatnú časť vzdelávaniu stredoškolákov (na Gymnázium na Šmeralovej, dnes Poštovej ulici v Košiciach) a vysokoškolákov (na Pedagogickej fakulte v Prešove a Filozofickej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach) v oblasti dejín a teórie slovenskej literatúry. Literárnovednú stopu zanechala najmä vo svojom vysokoškolskom živote, ktorý predpokladá výučbu podloženú najnovšími poznatkami z oblasti literárnej vedy, aktívnou účasťou na vedeckých podujatiach doma aj v zahraničí a vlastnými originálnymi poznatkami publikovanými v knižných prácach a odborných časopisoch.

Docentka Oľga Sabolová, absolventka aprobácie slovenský jazyk a literatúra – dejepis (1963 – 1968) na Filozofickej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, bola odborníčkou v dejepisných disciplínach, čo využívala najmä vo výučbe staršej slovenskej literatúry, slovenskej literatúry klasicizmu a romantizmu, slovenskej medzivojnovnej literatúry a tiež ľudovej slovesnosti. Výskumne sa venovala najmä dvom oblastiam literárnej vedy, a to teórii literárneho diela s osobitným dôrazom na interdisciplinárne teoreticko-metodologické podložie (medzi literárnou vedou, jazykovedou a semiotikou) a literárnej histórii (staršia slovenská literatúra, slovenský klasicizmus a romantizmus a slovenská medzivojnovná literatúra s osobitným pohľadom na vzťah kompozície a sémantiky a na funkciu štylistických parametrov umeleckých textov). Za jej profilovú knižnú prácu možno označiť monografiu *Kompozičné a sémantické súvzťažnosti umeleckej prózy* (1999), v ktorej skúmala základné aspekty, črty a zákonitosti, variantnú škálu a premenlivosť zložiek kompozície prozaického textu, vychádzajúc pritom z teórie metafory Viktora Krupu a z formálno-štrukturálnej teórie Františka Všetického. Ústrednou časťou monografie je podrobná analýza tvarových a významových súvzťažností umeleckej prózy, najmä s uplatnením teórie jazykového (a estetického) znaku, v premietnutí na teóriu Stanislava Rakúsa (látka – téma – problém – tvar). Výsledky

358 jej analýz potvrdili, že funkčné odkrývanie princípov autorskej umeleckej metódy a kvalít estetického stvárňovania literárnej skutočnosti je kľúčom k pochopeniu podstaty slovesnej literárnej výpovede, ako aj funkcie percipienta pri odhaľovaní jej ontológie. Docentka Oľga Sabolová sa podieľala aj na tvorbe dvoch knižných textov ako spoluautorka (*Interpretácia umeleckého textu*, 1992; *Interpretačné variácie umeleckého textu*, 2005), v ktorých, ako zdôraznil ich recenzent Vladimír Petřík, prejavila nielen literárnovedné teoretické znalosti, ale aj cit pre estetické hodnoty. Pri analýze a interpretácii konkrétnych prozaických textov využívala podnety filologickej tradície takzvanej nitrianskej školy so zameraním na teóriu výrazových kategórií Františka Mika. K jej preferovaným autorom patrili najmä Jozef Miloslav Hurban, Ján Kalinčiak, Margita Figuli, Milo Urban, František Švantner, zo žijúcich autorov Stanislav Rakús a Karol Horák.

Docentka Oľga Sabolová bola na Katedre slovakistiky, slovanských filológií a komunikácie Filozofickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach v prvých rokoch jej kreovania vedúcou katedry (2007 – 2011), neúnavnou učiteľkou, literárnou vedkyňou s prenikavým pohľadom na umelecké danosti slovesného diela a zanietenu partnerkou v odborných diskusiách. Na pracoviskách, na ktorých pôsobila, zanechala hlbokú ľudskú, pedagogickú a vedeckú stopu. Ako prezradila jej študentka, prvá diplomantka, doktorandka a neskôr kolegyňa, docentka Ivica Hajdučeková, metodika analýzy a interpretácie literárneho textu Oľgy Sabolovej jej otvárala brány do literárneho myslenia. Vďaka tomu uvidela aj to, čo pre iných bolo neprístupné, zastreté.

Češť jej pamiatke! Nech odpočíva v pokoji.

Prof. PhDr. Ján Gbúr, CSc.
Rektorát Univerzity Pavla Jozefa
Šafárika v Košiciach
Šrobárova 2
041 80 Košice
Slovenská republika
E-mail: jan.gbur@upjs.sk